



Palani Fakata'u 2018-19

Na'e fakahoko 'o fakatatau ki he fiema'u 'a e
Kupu 22 'o e Lao ki he 'Atita 'a e Pule'anga 2007 (*mo hono Fakatonutonu*)

Talamu'aki 'a e 'Eiki Sea 'o e Falealea

'Oku'ou fiefia ke fakahoko atu 'a e Palani Fakata'u 'a e 'Atita Seniale ki he ta'u fakapa'anga 2018-19 fakatatau ki he kupu 22 'o e *Lao ki he 'Atita Fakapule'anga 2007, (ko e Lao)*. Na'e teuteu'i 'a e palani'ni 'e he 'Atita Seniale mo 'ene kaungāue 'o fakamatala'i 'a 'ene fokotu'utu'u polokalama ngāue ki he ta'u fakapa'anga 2018-19.

Ko hono fa'u 'o e Palani Fakata'u 'oku fakahā mai 'e he *Lao* ke fakakaukau'i fakataha mo ha ngaahi tānaki mai mei he kau ma'u tu'unga tefito; kau Memipa 'o e Falealea, pea mo fakakaukau'i foki mo e ngaahi 'elia 'oku lahi hono fakatokanga'i 'i he ngaahi ngāue kotoa 'a e ngaahi ngāue'anga fakapule'anga. 'Oku'ou tui ko e Palani Fakata'u'ni 'e malava pē ha fanga ki'i feliuliaki ki ai 'a ia 'oka hoko, 'e fakahā pē 'e he 'Atita Seniale' ki he ngaahi potungāue pē ngaahi kautaha 'oku 'atita'i 'a e ngaahi fakalelei ko ia lolotonga 'a e ta'u.

Faka'osi, ko e Palani Fakata'u'ni 'oku'ne fakahā mai 'a e fakakaukau 'a e 'Atita Seniale' ki he fakahoko hono ngaahi fatongia, pea mo hono ngāue'aki 'i he ta'u fakapa'anga 'oku tau hanga atu ki ai. 'I he taimi tatau, 'oku'ne 'oange ki he Falealea 'a e ngaahi tu'unga fe'unga ke fakatefito ai hono fakamaau'i 'a e faifatongia 'a hono 'Ofisi lolotonga 'a e ta'u 2018-19.


Lord Fakafanua
'EIKI SEA 'O E FALEALEA



29 'o Sune, 2018

Talateu

Ko e Palani Fakata'u'ni ko e 'uluaki me'angāue ia ki he fakamatala fatongia 'o hoku 'Ofisi. Ko e ngaahi ngāue 'atita mo e ngaahi lipooti 'oku palani 'e hoku 'Ofisi' ke fakahoko 'i he ta'u 2018-19 'oku 'oatu kotoa ia 'i he Palani Fakata'u'ni.

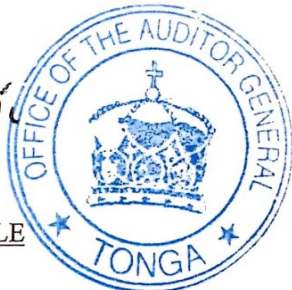
Hangē pē ko ia na'e fai 'i he ngaahi ta'u ki mu'a, na'e fakahū atu 'a e palani' ki he Hou'eiki Fakafofonga 'o e Falealea ki ha'anau tānaki mai 'o a'usia ai 'a e Palani Fakata'u kakato ko 'eni'. Pehē foki, 'oku fenāpasi 'a e ngaahi ngāue 'i he palani' mo e ivi ngāue mo e pa'anga na'e fakahū atu 'i he 'emau patiseti ki he 2018-19.

Ko e palani, 'i he fakalukufua, 'oku fekau'aki hangatonu ia mo e Palani Lōloa Fakata'u Tolu 'a e 'Ofisi, 2016-18, pehē foki ki he Palani Lōloa 'a Tonga hono II, 2015-2025, 'a ia 'oku makatu'unga 'i he ngaahi Taumu'a Fakalakalaka (SDGs) 'a e UN. Kuo' mau toki kamata 'a hono vakai' 'i 'o e mateuteu mo e 'i ai ha ngaahi me'afua 'i he ngaahi ngāue'anga kotoa 'a e Pule'anga' ki he feinga ke ma'u 'a e MDGs, pea 'e fakahoko 'a e ngāue lahi'ni 'i he ngaahi ta'u ka hook mai'.

Ko homau tūkuingata ke fakahoko homau fatongia' pea ke ma'u 'a e 'amanaki 'a e kau taki', ko e mahu'inga taha kiate kimautilu'. Ko 'eku mēmipa ko ia 'i he Kōmiti Pa'anga 'a e Falealea mo e Kōmiti Vakai Faka'atita 'a e Kapineti' te'u malava ai 'o vakai ki ha ngaahi fokotu'u fakalelei ki he palani ko 'eni' pea ke kei tauhi pē 'a e tu'unga tau'atāina 'a e 'Atita Seniale.

Te' mau hokohoko atu pē hono 'oatu 'a e ngaahi fakamatala, fale'i mo e fakapapau 'oku totonu, tau'atāina mo falala'anga ki he Falealea' mo e kau taki' hono katoa, 'o 'emau tūkuingata kakato ki he ngāue faka'atita 'oku anga haohaoa ke'ne tokoni'i hake 'a e taliui mo e 'ata-ki-tu'a 'o e ngaahi ngāue hono kotoa pē 'a e pule'anga.


Sefita Tangi
'ATITA SENIALE



29 'o Sune, 2018

Kanotohi

Ngaahi Peesi

Talamu'aki 'a e 'Eiki Sea 'o e Falealea	1
Talateu 'a e 'Atita Seniale	2
1. Ko homau fatongia mo e ngaahi koloa ngaohi	4
1.1 Ko homau fatongia	4
1.2 Ko 'emau ngaahi koloa ngaohi	4
2. Ngaahi ngāue faka'atita ke fakahoko	6
2.1 Ko hono filifili 'a e ngaahi 'elia ke sivi faka'atita	6
2.1.1 Ngaahi ngāue tokoni mo e ngaahi ngāue faka-Fale Alea	6
2.1.2 Sivi faka'atita 'a e ngaahi ngāue fakapa'anga	6
2.1.3 Sivi faka'atita 'o e ola	6
2.1.4 Sivi faka'atita 'o e tauhi ki he ngaahi tu'utu'uni	7
Fakalahi A: Mape Folau 'o e Fakahoko Fatongia	8
Fakalahi E: Ko 'emau ngaahi koloa ngaohi ki he 2018-19	9
Fakalahi F: Ko hono anga hono fili ha tōpiki	18
Fakalahi H: Patiseti Fakaangaanga Fakamole Faka-Polokalama mo e Polokalama	19
si'i 'o e Ta'u 2018-19	
Fakalahi I: Patiseti Fakaangaanga Hūatu mo e Hūmai ki he Ta'u 'e tolu (3) ka hoko	25

1 Ko homau fatongia mo e ngaahi koloa ngaohi

1.1 Ko homau fatongia

I he *Lao ki he 'Atita 'a e Pule'anga 2007 (mo hono fakatonutonu)*, 'oku fokotu'u ai 'a e 'Atita Seniale ko e 'atita pule ma'ae pule'anga ke'ne fakahoko 'a hono sivi faka'atita 'a e ngaahi ngāue fakapa'anga, founa ngāue, mo e 'atita'i 'a e ola ki he pa'anga 'a e fonua. 'Oku kau ki heni 'a e 'atita'i mo hono lipooti ki Fale Alea 'o fou atu 'i he 'Eiki Sea 'a e tu'unga fakapa'anga 'o e ngaahi potungāue 'a e pule'anga, ngaahi fakafongā 'o e pule'anga, ngaahi pisinisi 'a e pule'anga, mo e ngaahi poloseki langa fakalakalaka; mo hono vakai'i mo e tali 'a e ngaahi fakamatala pa'anga 'a e ngaahi pisinisi 'a e pule'anga 'oku 'atita'i 'e he ngaahi kautaha 'atita taautaha.

Te'mau óatu ha ngaahi lipooti totonu, fale'i mo e fakapapau tau'atāina ki he Fale Alea' fekau'aki mo e falala'anga 'o e ngaahi fakamatala pa'anga ki hono tokanga'i mo pule'i 'o e pa'anga' mo e ngaahi koloa 'a e Pule'anga.

Ko e 'Atita Seniale ko e 'ofisa ngāue tau'atāina ia 'a e Fale Alea', pea kuo pau 'e 'ikai ke pule'i pe tu'utu'unia fakangāue ia mei he Fale Alea pē ko e Pule'anga 'i he'ene fakahoko 'a 'ene ngaahi ngāue mo hono ngaahi fatongia'.

'Oku fakakakato ia ki he *Lao 'Atita ki he Pule'anga 2007 (mo hono fakatonutonu)* 'e he ngaahi lao kehe. Hangē ko e *Lao ki he Pule'i 'o e Pa'anga 'a e Pule'anga 2002* 'oku fiema'u ai 'a e Minisitā Pa'anga ke ne fakahū atu ki he Fale Alea 'i he ta'u kotoa pē 'a e fakamatala pa'anga fakataú kuo 'osi sivi faka'atita'i.

1.2 Ko 'emau ngaahi koloa ngaohi

'Oku tokangaekina 'e he 'Atita Seniale' 'a e ngaahi sino'i ngāue 'oku laka hake 'i he 212. 'Oku kau ki he ngaahi sino'i ngāue ko'eni 'a e vahevahe iiki 'o e ngaahi potungāue 'a e pule'anga', ngaahi pisinisi 'a e pule'anga', pea mo e ngaahi poloseki langa fakalakalaka mo e ngaahi tokoni mo e alaa meá pehē.

Ko 'emau ngaahi koloa ngaohi 'oku fakafa'ahinga ia ki he kalasi 'e fā (4):

- **Koloa ngaohi 1: Ngaahi ngāue tokoni mo e ngaahi ngāue Faka-Fale Alea.**

Tokoni ki he ngaahi va'a kehe á e 'Ofisi mo e ngaahi lipooti totonu, fakapapau'i, fale'i mo e tokoni ki Fale Alea kau ki ai 'a e Kōmiti Tuúmaú ki he Ngaahi Meá Fakapaánga mo e Ngaahi Fakamatala Fakapaánga Fakapuleánga, Houéiki Mēmipa, Pule'anga, ngaahi pisinisi 'a e pule'anga mo e kakai foki.

- **Koloa ngaohi 2: Sivi faka'atita 'o e ngaahi ngāue fakapa'anga**

Kotoa 'o e fatongia 'o e 'Ofisi ki he sivi faka'atita 'o e ngaahi fakamatala pa'anga 'a e Pule'anga' kau ai 'a e fakamatala fakakuata 'a e Pule'anga pea mo hono sivi faka'atita mo e vakai'i 'o e ngaahi fakamatala pa'anga 'o e ngaahi pisinisi 'a e Pule'anga.

- **Koloa ngaohi 3: Sivi faka'atita 'o e ola**

Kotoa 'o e fatongia 'o e 'Ofisi ki he 'atita'i 'o e ola pea mo hono vakai'i 'o e ngaahi fa'unga fakamatala 'a e ngaahi potungāue.

- **Koloa ngaohi 4: Sivi faka'atita 'o e tauhi ki he ngaahi tu'utu'uni**

Kotoa 'o e ngaahi fatongia 'o e 'Ofisi ki he sivi faka'atita 'o e tauhi ki he ngaahi tu'utu'uni pea mo e ngaahi poloseki langa fakalakalaka 'i he ngaahi potungāue.

Fakaikiiki 'o e ngaahi koloa ngaohi 'oku 'i he fakamatala *Fakalahi E*

2 Ngaahi ngāue faka'atita ke fakahoko fakaangaanga

2.1 Ko hono filifili 'a e ngaahi 'elia ke sivi faka'atita

2.1.1 Ngaahi ngāue tokoni mo e ngaahi ngāue faka-Fale Alea

'Oku tokoni'i 'e he va'a ngāue faka'ofisi 'a e ngaahi va'a kehe 'o e 'Ofisi pea tauhi 'a e ngaahi vā ngāue fakapalofesinale mo e Fale Alea moe ngaahi tafa'aki kehe fekau'aki. 'Oku nau fakahoko ia 'aki hono 'oatu ha ngaahi lipooti totonu 'i he taimi mo e founa falala'anga, fale'i, fakapapau mo e tokoni ki he Fale Alea kau ai 'a e Kōmiti Tu'uma'u ki he Ngaahi Me'a Fakapa'anga mo e Ngaahi Fakamatala Fakapa'anga Fakapule'anga, Hou'eiki Mēmipa, ngaahi pisinisi 'a e pule'anga mo e kakai.

2.1.2 Sivi faka'atita 'o e ngaahi ngāue fakapa'anga

Ko e Lao ki he 'Atita 'a e Pule'anga 2007 (mo hono Fakatonutonu) 'oku'ne fakamafai'i ai 'a e 'Atita Seniale ke ne fakapapau'i 'oku 'atita'i fakata'u 'a e ngaahi pisinisi 'a e pule'anga' pea ke'ne vakai'i mo tali 'a e ngaahi fakamatala pa'anga 'a e ngaahi pisinisi 'a e pule'anga kuo 'osi 'atita'i 'e he ngaahi kautaha taautaha.

'E fakapapau'i 'e he 'Ofisi 'Atita ko e fakamatala pa'anga a e Pule'anga 'oku 'atita'i 'i hono taimi totonu 'o fakatatau mo e Lao ki hono Pule'i 'a e Pa'anga 'a e Pule'anga 2002. Kau ki heni 'a hono fakapapau'i 'oku 'i he tu'unga ma'olunga 'a e ola hono sivi faka'atita 'o fakatatau ki he ngaahi tu'unga sivi faka'atita 'oku fiema'u 'e he kautaha 'a e ngaahi 'Ofisi 'Atita Fakapule'anga 'o Māmani' (ISSAI).

2.1.3 Sivi faka'atita 'o e ola

'Oku fili á e ngaahi 'elia ki he 'atita'i 'o e ola 'i loto í ha fa'unga palani 'oku ne fakakaukau'í 'a e ngaahi fakahoko ngāue 'a e sekitoa pule'anga ki he taumu'a ó e Fa'unga Palani Langa Fakalakalaka á Tonga hono II (TSDF II). Ko e vīsone mo e ngaahi taumu'a ko'eni' 'oku kau ki heni á e:

Paotoloaki 'a e fakalakalaka ke fakalekesi e mo'ui ki he taha kotoa.
--

Tupulekina e ngāue kafataha ki he fakalakalaka pea ke tu'uloa e tupu faka'ekonōmika

'Oku poupouí eni é he ngaahi vīsone fakafonua é fitu:

1:	Tupulekina e ngāue fakataha pea ke tu'uloa mo longomo'ui e 'ilo faka'ekonōmika.
2:	Tupulekina e ngāue kāfataha pea ke tu'uloa e palanisi 'a e fakalakalaka 'i 'uta mo kolo pea pehē ki he ngaahi tukui motu

3:	Tupulekina e ngāue kafataha pea ke tu'uloa mo fakaivia e fakalakalaka 'ae tangata/feine 'i he vahevahe taau.
4:	Tupulekina e ngāue kafataha pea ke tu'uloa e taliui ki he pule lelei pea ke leleiangē 'a e pule 'a e lao
5:	Tupulekina e ngāue kafataha pea ke tu'uloa e fakalakalaka 'o e ngaahi ngāue lalahi mo e tekinolosia
6:	Tupulekina e ngāue kafataha pea ke tu'uloa mo lelei ange 'a hono pule'i 'o e kelekele mo e 'ātakai pea ke fakasi'isi'i e tu'u laveangofua ki he feliuliuaki e 'ea
7:	Tupulekina e ngāue kafataha pea hokohoko atu e ngaahi ngāue fakataumalu'i fonua pea mo e pule tau'atāina.

'Oku mau fekumi ke fakapapau'i ko e ngaahi 'ēlia ke fakahoko ki ai 'a e sivi-faka'atita té nau tokoni lahi ki he a'usia 'o e Ngaahi Taumuá Ola ó e Faúnga Palani Langa Fakalakalaka Fakafonua. 'Oku 'i ai foki mo e tokanga mavahe ki ha ngaahi 'elia 'oku hā mei ai ha ngaahi fakamole taétotonu pe taéfaitotonu pe taéfakapotopoto ke kau mo ia hono sivi-faka'atita.

Tanaki atu ki ai mo hono vakai'i 'o e ngaahi fa'unga fakamatala 'a e ngaahi potungāue mo e kau fakafofonga 'o e Pule'anga.

2.1.4 Sivi faka'atita 'o e tauhi ki he ngaahi tu'utu'uni

Kotoa 'a e sivi faka'atita 'o e tauhi ki he ngaahi tu'utu'uni 'a e ngaahi potungāue mo e ngaahi fakafofonga 'o e pule'anga ke fakahoko fakata'u.

Ko e Lao ki he 'Atita 'a e Pule'anga 2007 (mo hono Fakatonutonu) 'oku'ne fakamafai'i ai 'a e 'Atita Seniale ke ne fakapapau'i 'oku 'atita'i fakata'u 'a e ngaahi poloseki langa fakalakalaka lalahi. 'Oku kau ki heni 'a e ngaahi poloseki fakalakalaka kotoa 'oku tokanga'i mo pule'i 'e he ngaahi potungāue mo e kau fakafofonga 'o e pule'anga (MDA's).

Ko e ngaahi makatu'unga ki hono fili 'o e ngaahi ngāue ke 'atita'i fakata'u 'oku kau ai 'a e:

- Ko e vakai'i mo e 'aonga 'a e ngaahi me'a 'e lava ke hoko ha palopalema 'i hono 'ātakai kā 'oku 'i ai 'a e ngaahi me'a ke'ne pule'i 'i he ngāue'anga 'oku 'atita'i, ke'ne poupou'i hono teuteu'i 'o 'enau fakamatala pa'anga.
- Lahi 'o e patiseti ki he potungāue 'o fakahoa ki he patiseti fakalukufua ki he ta'u.

Fakalahi E

Ko 'emau ngaahi koloa ngaohi 2018-19

Na'e fatu 'a e patiseti 'a e 'Ofisi ki he 2018-19 'o fakatefito ki he ngaahi koloa ngaohi 'e fã (4) ko'eni:

- **Koloa ngaohi 1:** Ngaahi ngāue tokoni mo e ngaahi ngāue faka-Fale Alea. 'Oku kau ki heni 'a e ngaahi ngāue ki he ngaahi va'a kehe 'o e 'Ofisi mo e ngaahi lipooti totonu, fakapapau, fale'i mo e tokoni ki he Fale Alea kau ai á e Kōmiti Tuúmaú ki he Ngaahi Meá Fakapaánga mo e Ngaahi Fakamatala Fakapaánga Fakapuleánga, Houéiki Mēmipa, Pule'anga, ngaahi pisinisi á e puleánga mo e kakai.
- **Koloa ngaohi 2:** Ke 'atita'i taimi totonu 'a e ngaahi pisinisi 'a e pule'anga' 'o kau ai mo hono vakai'i mo hono tali 'a e ngaahi fakamatala pa'anga 'a e ngaahi pisinisi 'a e pule'anga 'oku sivi faka'atita 'e he kautaha 'atita tau'atāina mei tu'a. Kau atu ki aim o hono 'atita'i taimi totonu 'o e fakamatala pa'anga 'a e pule'anga.
- **Koloa ngaohi 3:** Ke fakahoko taimi totonu hono lipooti 'a e ngaahi ola faka'atita 'o e ngaahi kaveinga kuo fili. Kau atu ki ai ke fakahoko taimi totonu 'a hono sivi 'o e fakahoko fatongia 'a e ngaahi potungāue mo e kau fakafofonga 'a e pule'anga.
- **Koloa ngaohi 4:** Ke fakahoko fakata'u 'a hono sivi faka'atita 'o e tauhi ki he tu'utu'uni 'a e ngaahi potungāue 'a e pule'anga pea mo e ngaahi poloseki langa fakalakalaka.

Ko 'emau ngaahi lipooti 'oku fa'u

'Oku fakahoko atu ki he Fale Alea, ko 'emau kalaieni 'uluaki ia, 'a e ola 'o 'emau ngāue 'i he'ēmau ngaahi lipooti. 'Oku fakahā 'e he ngaahi lipooti ko 'enī ki he Fale Alea 'a e fakakaukau tau'atāina 'a e 'atita ki he taau mo fe'unga 'a e taliui mo e malu 'o e ngaahi founa pule'i 'o e koloa 'a e pule'anga'. Talu mei hono fanongonongo 'a e *Lao ki he 'Atita 'a e Pule'anga 2007(mo hono Fakatonutonu)*, mo 'emau feinga ke lipooti ki he Fale Alea 'a e ngaahi me'a felāve'i:

- mo 'emau ngaahi polokalama 'atita'i 'o e ola, 'a ia 'oku mau tokanga ai ki he ngaahi me'a felāve'i mo e 'aonga, fakapotopoto mo e 'ikai fakamole taéfakapotopoto hono pule'i 'o e ngaahi koloa 'a e pule'anga
- mo e sivi faka'atita makehe ki ha ngaahi me'a mahu'inga 'o kau ki ai 'a e ngaahi ngāue taéfakalao, ngāue hala mo e ngāue kākā
- ko 'emau to e vakai'i mo e ngaahi sivi-faka'atita 'o e ngaahi fakamatala pa'anga fakakuata mo fakata'u 'a e pule'anga
- ko e ngaahi ola 'o e ngaahi sivi-faka'atita fakata'u 'o e ngaahi fakamatala pa'anga mo e ngaahi fakamatala 'o e tupu mo e mole 'o e ngaahi pisinisi kehekehe 'a e pule'anga
- ko e ngaahi lipooti ki hono founa pule'i fakalotofale pea mo e founa ngāue.

'Oku mau to e fakahū atu ki he Fale Alea 'a e Palani Fakata'u mo e Lipooti Fakata'u 'a e 'Atita Seniale' ke fakahoko atu ki he Fale Alea' 'a e palani ngāue mo e ngāue na'e hoko fakatou'osi.

Ko e ngaahi ngāue kehe ‘oku fakahoko ki he Fale Alea

‘Oku mau fakalahi atu ki he ‘emau ngaahi lipooti ‘a e ngaahi ngāue kehe ma’ae Fale Alea. Ko e ngaahi ngāue ko ‘eni ‘oku’ nau tokoni ke tupulekina ai pē ‘a e taliui mo e fakahoko fatongia lelei, pea tu’uaki ‘a e pule’i lelei ‘i he sekitoa faka-pule’anga.

‘Oku kau ‘i he ngaahi ngāue ko ‘eni’ ‘a e:

- ngaahi fale’i mo e tokoni ki he Fale Alea, kau ai á e ngaahi fokotu’u ki he Kōmiti Tu’uma’u ‘a e Fale Alea ki he Ngaahi Meá Fakapa’anga mo e Ngaahi Fakamatala Fakapa’anga Fakapule’anga ‘i he ngaahi me’a ‘oku kaunga tonu ki he ‘enau fekumi
- ngaahi tali ki he ngaahi fehu’i mei he Houéiki Mēmipa ‘o e Fale Alea, ngaahi potungāue, kau fakafofonga ‘o e pule’anga mo e kakai, ‘i he taimi ‘e ni’ihi ‘oku a’u ‘o fakahoko ai ‘a e sivi-faka’atita kakato
- fale’i ki he kau taki mo e ngaahi sekitoa fakapule’anga kehe, ‘i he ngaahi me’a felāve’i mo e lao fakaangaanga, ngaahi fokotu’utuú ki he anga ‘o e pule’i ‘o e pa’anga, mo e ngaahi fakalakalaka lalahi ki he fa’unga mo e taumu’a ‘o e taliui
- ngaahi fakahinohino ki he ngaahi sekitoa fakapule’anga ‘i he ngaahi me’a ko e ola ó ha sivi-faka’atita ‘oku nau felāve’i hangatonu mo e pule lelei, pule’i ‘o ha ngāue, mo e taliui, ke tokoni ke toe fakalakalaka ange ‘a e fakahoko fatongia ‘i he kaha’u
- fale’i ki he ngaahi sino tau’atāina mei tu’a ‘i he ngaahi fakalakalaka fo’ou felāve’i mo e sekitoa fakapule’anga, kau ai á e ngaahi fale’i ki he ngaahi tu’utu’uni fakaangaanga felāve’i mo e tauhitohi mo e ‘atita.

‘I hono fakahoko ‘o e ngaahi ngāue ko’eni, ‘okú mau ngāue’aki ‘a e ngaahi poto’i ngāue mo e taukei ‘oku lolotonga ma’u ‘e he ‘Ofisi ‘Atita ke fakaáíái á e fakalakalaka tu’uloa ‘i he anga haohaoa, taliui mo e ‘ata-ki-tu’a ‘i hono pule’i ‘o e ngaahi koloa ‘a e pule’anga.

Koloa ngaohi 1: Ngaahi ngāue tokoni mo e ngaahi ngāue faka-Fale Alea.

Ngaahi tefito'i fatongia 'o e tafa'aki ko'eni

Ko e ngaahi me'a mahu'inga 'i hono fa'u 'o e ngaahi koloa ngaohi ko'eni:

- ngaahi tohi fakahinohino, ngaahi tu'utu'uni ngāue mo e ngaahi sīpinga ngāue, ngaahi uepisaiti (web-sites), fakamatala pa'anga, polokalama ako mo e fakalakalaka 'o e kaungāue;
- patiseti, palani ngāue loloa, palani fakata'u mo e lipooti fakata'u;
- fakamatala pa'anga 'a e 'Ofisi 'Atita kuo 'osi 'atita'i; mo e
- ngaahi ngāue fale'i kehe hangē ko e:
 - fale'i mo e ngaahi tokoni ki he Fale Alea kau ai á e Kōmiti Tuúma'u ki he Ngaahi Meá Fakapa'anga mo e Ngaahi Fakamatala Fakapa'anga Fakapule'anga, Houéiki Mēmipa, Pule'anga, kau fakafofonga ó e sekitoa pule'anga kehe pea mo e kakai fakalukufua.

Me'afua fakafuofua

'Oku hā 'i he *Fika E1* 'a e ngaahi me'afua ke fua'aki 'a e 'atita 'o e ngaahi me'a mahu'inga 'i he koloa ngaohi 'e fakahoko 'i he 2018-19, 'a ia ko e kongia ia 'o e ngaahi ngāue ke fakahoko.

Fika E1

Koloa ngaohi 1: Ngaahi ngaue tokoni mo e ngaahi ngāue faka-Fale Alea

Me'afua 'o e fakahoko ngāue	Me'afua	Taketi 2018-19	Ola 'amanaki ki ai 2017-18	Taketi 2017-18	Ola totonu 2016-17
Lahi					
Ngaahi Lipooti 'a e 'Atita Seniale(a)	Fika	6	5	5	5
Ngaahi Ngāue Tokoni Kehe(e)	Fika	2	3	2	2
Ngaahi ngāue pou pou(f)	Fika	9	9	6	77
Lelei					
Fakakātoa hono tali 'e he kakai 'o e ngaahi lipooti 'atita(h)	Maaka	8	8	8	8
Taimi totonu					
Ngaahi lipooti 'a e 'Atita Seniale ke 'ave 'i loto 'i he taimi kuo tu'utu;uni 'e he lao	Peseti	95	95	95	100
Ngaahi ngāue tokoni kehe ke 'ave 'i he taimi kuo fai kiai 'a e lototaha.	Peseti	95	95	95	100
Ngaahi ngāue pou pou ke 'ave 'i he taimi kuo fai kiai 'a e felotoi.	Peseti	95	95	95	100
Fakamole					
Katoa fakamole	\$afe	\$732			

(e) 'Oku kau he ngaahi lipooti 'a e 'Atita Seniale 'a e Patiseti, Palani Fakata'u Tolu, Palani Fakata'u, Lipooti Fakata'u, mo e fakamatala pa'anga fakata'u 'a e 'Ofisi 'Atita kuo 'osi sivi-faka'atita.

(e) Ko e ngaahi tokoni kehe faka'atita 'oku kau ai 'a e ngaahi fale'i ki he Kōmiti Pa'anga'a e Fale Alea, kau mēmipa 'o e Fale Alea, Pule'anga mo e ngaahi sekitoa faka-pule'anga.

- (f) *Hangē ko e ngaahi tohi fakahinohino ke pukepuke 'a e tu'unga ngāue, tohi tu'utu'uni, peesi faka'ofisiale, ako mo e fakalakalaka 'o e kaungāue*
- (h) *Ko e fakakātoa hono tali 'e he kakai 'o e ngaahi lipooti 'a e 'atita 'oku fua'aki 'a e maaka 'oku kamata mei he 1 ki he 10; 'a ia ko e maūlalo taha 'a e 1 pea lelei taha ko e 10.*

Me'afua 'o e fakahoko fatongia

Ko e tefito'i me'a fua ki he fakahoko fatongia 'a e va'a ni 'e vakai'i ia 'o fakatatau ki he ngaahi me'afua ni:

- Fakakakato 'a e ngaahi ngaue na'e fakaangaanga kiai.
- Maa'usia e taimi ngaue 'i hono taimi totonu. Ko e ngaahi lipooti 'a e va'a'ni ke kakato pē 'o fakatatau ki he lao' pea ke'ne ma'u aipe 'a e taimi 'oku fiema'u mai ai 'e he 'Atita Seniale.
- Houa ngāue 'a e ofisa ngaue ki he akauni elia takitaha
- Ke tokanga'i mo lekooti kakato 'a e ngaahi koloa 'a e 'Ofisi, naunau, lekooti 'o e ngaahi me'a paaki ke pule'i lelei 'ehe 'ofisi ke fakakakato pe he taimi kotoa.
- Ke kakato e koloa ngaohi' 'i loto pe he houa kuo palani.

Koloa ngaohi 2: Ke ‘atita’i taimi totonu ‘a e ngaahi pisinisi ‘a e pule’anga’ ‘o kau ai mo hono vakai’i mo hono tali ‘a e ngaahi fakamatala pa’anga ‘a e ngaahi pisinisi ‘a e pule’anga ‘oku sivi faka’atita ‘e he kautaha ‘atita tau’atāina mei tu’a. Kau atu ki ai mo hono ‘atita’i taimi totonu ‘o e fakamatala pa’anga ‘a e pule’anga.

Ngaahi tefito’i fatongia ‘o e tafa’aki ko’eni

Ko e ngaahi me’a mahu’inga ‘i hono fa’u ‘o e koloa ngaohi ko’eni ko e:

- Ko hono tukuatu ‘a e lipooti ‘atita ‘i hono fakama’opo’opo ‘a hono tauhi, ngaue’aki mo hono lipooti ‘o e sino’i pa’anga malolo ‘a e kau memipa mo e kau ngaue ‘a falealea ‘o Tonga.
- Ko hono tukuatu ‘a e lipooti ‘atita ‘i hono fakamā’opo’opo ‘o e fakamatala pa’anga ‘a e ngaahi pisinisi ‘a e pule’anga.
- Ko hono vakai’i mo tali ‘a e ‘atita ‘o ha pisinisi ‘a e pule’anga na’e fakahoko ‘e ha pisinisi taautaha.
- Ko hono ‘oatu ha lipooti ki he kau pulengaue fekau’aki mo e ngaahi matavaivai ‘i hono tauhi ‘o e lekooti fakapa’aga pe ko hono fakamatala’i ‘a e ngaue fakapa’anga ‘a e ngaahi pisinisi ‘a e pule’anga.
- Setifikeiti kuo tukuatu he lipooti fakamatala pa’anga fakakuata ‘a e pule’anga.
- Ko hono fa’u mo tukuatu ha lipooti ke tokoni ki ha faitu’utu’uni ‘o fekau’aki mo ha pisinisi ‘a e pule’anga.

Me’afua fakafuofua

‘Oku hā ‘i he *Fika E2* ‘a e ngaahi me’afua ke fua’aki ‘a e ‘atita ‘o e ngaahi me’a mahu’inga ‘i he koloa ngaohi ‘e fakahoko ‘i he 2018-19, ‘a ia ko e kongia ia ‘o e ngaahi ngāue ke fakahoko.

Fika E2

Koloa ngaohi 2: Sivi faka’atita ‘o e ngaahi fakamatala fakapa’anga

Me’afua ‘o e fakahoko ngāue	Me’afua	Taketi 2018-19	Ola ‘amanaki ki ai 2017-18	Taketi 2017-18	Ola totonu 2016-17
Lahi					
Ngaahi lipooti ki he kau taki ngāue ‘o fakahoko ‘a e ola ‘o e sivi faka’atita	Fika	23	19	24	24
Lipooti ‘atita tala fakakaukau	Fika	9	9	15	14
Vakai’i mo tali ‘a e ngaahi ‘atita tau’atāina	Fika	9	10	13	10
Ngaahi ngāue tokoni kehe	Fika	3	2		
Lelei					
Fakakatoa hono tali ‘e he kakai ‘a e ngaahi lipooti ‘atita	Maaka	9	8	8	8
Taimi totonu					
Ngaahi lipooti ki he kau taki ngaue ‘o fakahoko ‘a e ola ‘o e sivi faka’atita	Peseti	95	95	95	95

‘Ave tala fakakaukau faka‘atita ‘i loto ‘i he taimi kuo tu‘utu‘uni ‘e he Lao	Peseti	95	95	95	95
Vakai‘i mo tali ‘a e ngaahi fakamatala kuo ‘osi ‘atita‘i mavahe ‘i loto he taimi kuo ‘osi fai kiai ‘a e felotoi	Peseti	95	95	95	95
‘Ave e ngaahi tokoni kehe ‘i loto ‘i he taimi na’e ‘osi lototaha kiai	Peseti	95	95	95	95
Fakamole					
Kātoa fakamole	\$afe	\$384			

Me’afua ‘o e fakahoko fatongia

Ko e me’afua tefito ki hono fua ‘o e fakahoko fatongia ‘o e kau ngaue ‘i he timi ‘oku nau ‘atita‘i ‘a e fakamatala fakata’u ‘a e ngaahi pisinisi ‘a e pule’anga:

- Ko e lava ke fakahoko ‘a e ‘atita ‘o fakatatau ki he fiema’u ‘a e founa ngāue kuo tali
- Ko e peseti ‘e 95% ‘o e ngaahi ‘atita ‘oku lava ke fakahoko ‘o ‘ikai to e lahi hake ‘i he houa ne vahe’i ke fai ai ‘a e ‘atita.
- Ko e peseta ‘e 95% ‘o e ngaahi ‘atita kuo fakakakato ‘i he taimi aleapau mo e ngaahi kautaha.
- Malava ke mahino‘i ‘a e founa ngāue kuo tali ki hono fakamā’opo’opo ‘o e fakamatala pa’anga fakamamani lahi
- Ke kei tauhi mo pukepuke ‘a e vā fengāue’aki mo e ngaahi potungāue.
- Ke malava ‘o fakakakato ‘a e ngāue ‘i he taimi ‘i loto ‘i he taimi kuo vahe’i ki ai.
- Ke malava ‘o ngāue’aki ‘a e ngaahi founa ngāue kuo tali ‘i he taimi ‘oku fakahoko ai ha fo’i ngāue.

Koloa ngaohi 3: Ke fakahoko taimi totonu hono lipooti ‘a e ngaahi ola faka’atita ‘o e ngaahi kaveinga kuo fili mo fakahoko taimi totonu ‘a hono sivi ‘o e fakahoko fatongia ‘a e ngaahi potungāue ‘a e pule’anga ‘oku fakahoko ‘o fakatatau ki he’enau palani ngāue pea lipooti.

Ngaahi tefito’i fatongia ‘o e tafa’aki ko’eni

Ko e ngaahi me’a mahu’inga ‘i hono fa’u ‘o e koloa ngaohi ko’eni ko e:

- Lipooti ‘atita ‘o e ola ‘o e ngaahi ngāue mahu’inga
- Lipooti ki he ola ‘o e fakahoko fatongia ‘a e ngaahi potungaue

Me’afua fakafuofua

‘Oku hā ‘i he *Fika E3* ‘a e ngaahi me’afua ke fua’aki ‘a e ‘atita ‘o e ngaahi me’a mahu’inga ‘i he koloa ngaohi ‘e fakahoko ‘i he 2018-19, ‘a ia ko e kongia ia ‘o e ngaahi ngāue ke fakahoko.

Fika E3

Koloa ngaohi 3: Sivi faka’atita ‘o e ola

Me’afua ‘o e fakahoko ngāue	Me’afua	Taketi 2018-19	Ola ‘amanaki ki ai 2017-18	Taketi 2017-18	Ola totonu 2016-17
Lahi					
Ngaahi ‘Atita ‘o e ola	Fika	2	2	3	-
Ngaahi ‘atita ‘o e sivi ‘o e fakahoko fatongia	Fika	6	2	6	-
Ngaahi ‘atita mavahe	Fika				
Lelei					
Fakakātoa hono tali ‘e he kekai ‘a e ngaahi lipooti ‘atita	Maaka	8	8	8	8
Taimi totonu					
Ngaahi lipooti ‘o e ‘atita’i ‘o e ola ke ‘ave ‘i loto ‘i he taimi kuo ‘osi tu’utu’uni	Peseti	95	95	95	90
Fakamole					
Katoa ‘o e fakamole	\$afe	\$323			

Me’afua ‘o e fakahoko fatongia

Ko e tefito’i me’a fua ki he fakahoko fatongia ‘a e va’a ni ‘e vakai’i ia ‘o fakatatau ki he ngaahi me’afua ni:

- Ke malava ‘o fakahoko ‘a e ‘Atita mo fai hono lipooti ‘i he taimi ‘oku ‘osi tukuatu ke fakahoko ai.
- Ke Maa’usia ‘a e koloa ngaohi na’e tāketi kiai.
- Ke malava ‘o fakahoko ‘a e ‘Atita ‘o fakatatau kihe ngaahi ngaue kuo vahe ke fai

Koloa ngaohi 4: Ke fakahoko fakata'u 'a hono sivi faka'atita 'o e tauhi ki he tu'utu'uni 'a e ngaahi potungāue 'a e pule'anga pea mo e ngaahi poloseki fakalalakaka.

Ngaahi tefito'i fatongia 'o e tafa'aki ko'eni

Ko e ngaahi me'a mahu'inga 'i hono fa'u 'o e koloa ngaohi ko'eni ko e:

- Ko hono 'oatu 'a e ngaahi tohi ki he ngaahi ngāue'anga na'e sivi-faka'atita 'o fakahā ki he kau taki ngāue 'o e ngaahi potungāue mo e kau fakafongā ó e pule'anga 'a e ola 'o e ngaahi sivi-faka'atita na'e fakahoko.
- Ko hono tukuatu 'a e lipooti 'atita 'i hono fakamā'opo'opo 'a e fakamatala pa'anga 'a e poloseki fakalalakaka.
- Fakapapau'i 'a e ngaahi setifikeiti 'o e ngaahi tokoni 'a e pule'anga ki he ngaahi ako'anga.
- Ngaahi ngāue tokoni kehe 'oku felāve'i mo e fatongia 'o e sivi faka-'atita 'o e pa'anga o e ngaahi founa ngāue.

Me'afua fakafuofua

'Oku hā 'i he *Fika E4* 'a e ngaahi me'afua ke fua'aki 'a e 'atita 'o e ngaahi me'a mahu'inga 'i he koloa ngaohi 'e fakahoko 'i he 2018-19, 'a ia ko e konga ia 'o e ngaahi ngāue ke fakahoko.

Fika E4

Koloa ngaohi 4: Sivi faka'atita 'o e tauhi ki he tu'utu'uni

Me'afua 'o e fakahoko ngāue	Me'afua	Taketi 2018-19	Ola 'amanaki ki ai 2017-18	Taketi 2017-18	Ola totonu 2016-17
Lahi					
Ngaahi lipooti ki he kau taki ngāue 'o fakahoko 'a e ola 'o e sivi faka'atita	Fika	50	30	45	25
Ngaahi tala fakakaukau faka'atita	Fika	11	13	11	10
Ngaahi tohi fakamo'oni	Fika	42	100	30	158
Ngaahi ngāue tokoni kehe	Fika	2		2	
Lelei					
Fakakātoa hono tali 'e he kakai 'a e ngaahi lipooti 'atita	Maaka	9	9	9	9
Taimi totonu					
Ngaahi tohi ki he kau taki ngāue ke 'ave 'i loto 'i he taimi kuo 'osi tu'utu'uni	Peseti	95	95	95	100
Ngaahi tohi fakamo'oni ke 'ave 'i loto he taimi na'e 'osi tu'utu'uni	Peseti	95	95	95	100
Ngaahi ngāue tokoni kehe ke 'ave 'i loto 'i he taimi na'e fai ki ai 'a e felotoi	Peseti	95	95	95	100
Fakamole					
Kātoa 'o e fakamole	Safe	\$495			

Me'afua 'o e fakahoko fatongia

Ko e me'afua tefito 'o e sivi faka'atita 'o e tauhi ki he tu'utu'uni 'a e timi' 'oku 'amanaki ke toe vakai'i hangē koi a 'oku hā atu 'i lalo:

- Lahi totonu 'o e ngaahi lipooti 'e 'oatu ki he kau taki ngāue
- Ke kakato e ngāue 'i hono taimi totonu na'e palani ki ai
- Fakakakato 'a e lahi e ngāue na'e palani ki ai. Ko e lahi ia 'a e lipooti 'o e ola 'a e 'atita ki he kau taki ngāue ka e pehē 'a e tala fakakaukau tau'atāina 'a e 'atita.
- Kakato 'a e ngāue 'i hono taimi totonu. Houa fakaangaanga ki hono 'atita'i e ngaahi potungaue 'o kakato pe 'i hono taimi totonu.
- Houa ngāue 'a e 'ofisa ngāue ki he 'akauni 'elia takitaha 'oku 'i loto pe 'i he houa fakaangaanga.

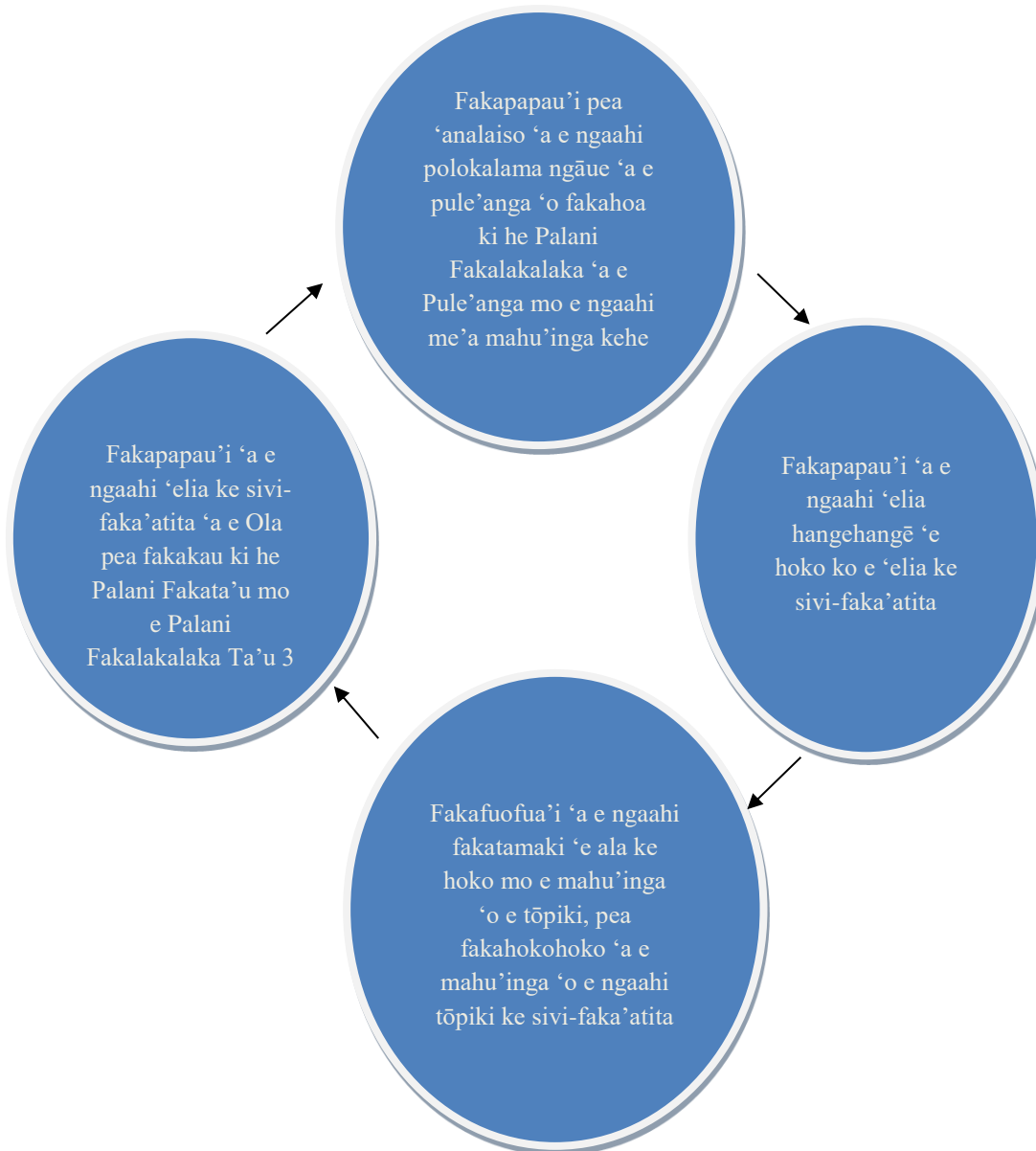
Fakalahi F

Ko e anga hono fili ha ‘elia ke ‘atita’i ‘o e ola

‘Oku ‘omai ‘e he *Fika F1* ‘a e ngaahi founa ‘oku fili ‘aki ha ‘elia ke fakahoko hono sivi-faka’atita ‘o e ola ‘o ha ngāue.

Fika F1

Founa hono fili ha ‘elia ke ‘atita’i ‘a e ola ‘o e ngāue



Fakalahi H

Patiseti Fakaangaanga Fakamole Faka-Polokalama mo e polokalama si'i ki he ta'u 2018/19

03 'Ofisi 'o e 'Atita Seniale (Office of the Auditor General)

	<i>'Esitimeti Estimate 2016/2017</i>	<i>'Esitimeti Fakatonutonu Revised Budget 2016/2017</i>	<i>'Esitimeti Estimate 2017/2018</i>	<i>'Esitimeti Estimate 2018/2019</i>
<u>PA'ANGA HU ATU (EXPENDITURE)</u>				
Kaungāue tu'uma'u (Established Staff) (10xx)	1,425,500.00	1,199,617	1,493,500	1,531,900
Kaungāue lau'aho (Unestablished Staff) (11xx)	21,000	7,600	23,000	24,700
Fefononga'aki mo Fetu'utaki (Travel & Communications) (12xx)	104,000	101,263	85,100	85,100
Tauhi mo fakalelei me'angāue (Maintenance & Operations) (13xx)	37,000	26,689	32,000	28,000
Totongi koloa mo e ngāue (Purchased of goods and services) (14xx)	262,500	281,267	262,300	262,300
Ngaahi Koloa (Assets) (20xx)		148,050	100	100
Pa'anga Fakakātoa Hū Atu (Total Expenditure)	1,850,000	1,764,486	1,896,000	1,932,100
<u>MA'U'ANGA PA'ANGA (SOURCE OF FUNDS)</u>				
Pa'anga mei he Pule'anga Tonga (Government of Tonga Fund) Cash	1,850,000	1,764,486.00	1,896,000.00	1,932,100.00
Pa'anga tokoni mei muli (Confirm Budget Support) Cash				
Fefolau'aki ki Tu'apue'anga (Overseas Travel)				
Pa'anga Fakakātoa (Total Funding)	1,850,000	1,764,486.00	1,896,000.00	1,932,100.00

Fakamole Fakapolokalama (Expenditure by Program)

Polokalama 01 (Program 01): Pule'i mo Fale'i (Leadership and Policy Advice)

Polokalama si'i 01 (*sub-program 01*): 'Ofisi 'ulu 'o e potungāue (*Office of the Auditor General*)

	<i>'Esitimeti Estimate 2016/2017</i>	<i>'Esitimeti Fakatonutonu Revised Budget 2016/2017</i>	<i>'Esitimeti Estimate 2017/2018</i>	<i>'Esitimeti Estimate 2018/2019</i>
Kaungāue tu'uma'u (Established Staff) (10xx)	147,000	121,010	148,200	148,600
Totongi kau Ngāue lau'aho (Unestablished Staff) (11xx)	-	-	-	-
Fefononga'aki mo Fetu'utaki (Travel & Communications) (12xx)	-	-	-	-
Tauhi mo e fakalelei me'angāue (Maintenance & Operations) (13xx)	-	-	-	-
Totongi koloa mo e ngāue (Purchased of goods and services) (14xx)	-	-	-	-
Fakamole ki he ngaahi ngāue lalahi (Capital expenses) (20xx)	-	86,910.00	-	-
Fakakātoa (Total)	147,000	207,920	148,200	148,600

Notes:

- 10 Vahenga (*Salaries*), **93,100**, 'Inasi 'o e Pule'anga ki he Vāhenga Malōlō (*Government contributions to retirement Fund*) **16,500**
 Ngaahi Monū'ia Makehe (*Other Allowances*) **27,000**, Ngaahi Monu'ia ki he 'Atita Seniale (*Auditor General Benefit*) **12,000**

Polokalama 01 (Program 01): Pule'i mo Fale'i (Leadership and Policy Advice)

Polokalama si'i 02 (*sub-program 02*): Poupou mo e ngaahi ngāue ki Fale Alea (*Support and Parliamentary Services*)

	<i>'Esitimeti Estimate 2016/2017</i>	<i>'Esitimeti Fakatonutonu Revised Budget 2016/2017</i>	<i>'Esitimeti Estimate 2017/2018</i>	<i>'Esitimeti Estimate 2018/2019</i>
Kaungāue tu'uma'u (Established Staff) (10xx)	196,500	206,301	209,500	206,100
Kau Ngāue lau'aho (Daily paid) (11xx)	8,300	7,600	8,300	8,300
Fefononga'aki mo Fetu'utaki (Travel & Communications) (12xx)	105,000	101,263	85,100	85,100
Tauhi mo e fakalelei me'angāue (Maintenance & Operations) (13xx)	32,000	26,689	32,000	28,000
Totongi koloa mo e ngāue (Purchased of goods and services) (14xx)	262,500	281,267	255,400	255,400
Fakamole ki he ngaahi ngāue lalahi (Capital expenses) (20xx)	-	61,141	100	100
Fakakātoa (Total)	604,300	684,261	590,400	583,000

Notes:

- 10 Vahenga (*Salaries*), **181,000** 'Inasi 'o e Pule'anga ki he Vāhenga Malōlō (*Government contributions to retirement Fund*) **18,100**
Le'ole'o ki he lakanga 'oku 'atā (*Acting Allowance*) **7,000**
- 11 Totongi kau Ngāue lau'aho (*Wages*) **8,300**
- 12 Totongi Telefoni (*Telecommunication Charges*) **20,000** Fefolau'aki ki Tu'apule'anga (*overseas travel*) **50,000**
Fefolau'aki Fakalotofonua (*Domestic Travel*) **15,100**
- 13 Totongi 'Utu 'o e me'alele (*Fuel*) **10,000**, Fakalelei'i 'o e me'angāue (*Maintenance Equipments*) **10,000**,
Fakalelei'i 'o e me'alele (*Maintenance Vehicles*) **8,000**
- 14 Tohi moe ngaahi Makasini (*Books Periodical & Publications*) **1,000**, 'Uhila (*Electricity*) **8,800**; Vai (Water) **1,500**;
Naunau Faka'ofisi (*Office supplies*) **11,100**; Paaki mo fakatau naunau (**Printing & Stationery**) **10,000**;
Totongi Tukupau (*Subscriptions*) **5,000**; Totongi ngāue'aki (*Rental*) **109,000.00**,
Ako Ngāue (*Training & Conference*) **10,000**, Talitali kakai (Hospitality) **2,000.00** Ngaahi Totongi Fale'i mo e
Tokoni Fakatekinikale Fakapalofesinale (*Consultant & Technical Assistants Professional Fees*) **45,000**; Laiseni (*Licences*) **52,000**
Ngaahi Naunau Fo'ou, (*New Equipment*), **100**

Polokalama 02 (Program 02): Ngaahi Ngāue Faka'atita ke fakahoko (Audit Operation)

Polokalama si'i 01 (*sub-program 01*): Sivi faka'atita 'o e ngaahi ngāue fakapa'anga (*Financial Audit*)

	<i>'Esitimeti Estimate 2016/2017</i>	<i>'Esitimeti Fakatonutonu Revised Budget 2016/2017</i>	<i>'Esitimeti Estimate 2017/2018</i>	<i>'Esitimeti Estimate 2018/2019</i>
Kaungāue tu'uma'u (Established Staff) (10xx)	355,500	293,624	425,100	483,200
Kau Ngāue lau'aho (Daily paid) (11xx)	6,500	-	6,500	8,200
Fefononga'aki mo Fetu'utaki (Travel & Communications) (12xx)	-		-	-
Tauhi mo e fakalelei me'angāue (Maintenance & Operations) (13xx)	-		-	-
Totongi koloa mo e ngāue (Purchased of goods and services) (14xx)	2000	-	3,000	3,000
Fakamole ki he ngaahi ngāue lalahi (Capital expenses) (20xx)			-	-
Fakakātoa (Total)	364,000	293,624	434,600	494,400

Notes:

- 10 Vahenga (*Salaries*), **439,300**, 'Inasi 'o e Pule'anga ki he Vāhenga Malōlō (*Government contributions to retirement Fund*) **43,900**
- 11 Totongi kau Ngāue lau'aho (*Wages*) **8,200**
- 14 Naunau Faka'ofisi (*Office Supplies*) **3,000**

Polokalama 02 (Program 02): Ngaahi Ngāue Faka’atita ke fakahoko (Audit Operation)

Polokalama si’i 02 (*sub-program 02*): Sivi faka’atita ‘o e Ola (*Performance Audit*)

	<i>‘Esitimet Estimate 2016/2017</i>	<i>‘Esitimet Fakatonutonu Revised Budget 2016/2017</i>	<i>‘Esitimet Estimate 2017/2018</i>	<i>‘Esitimet Estimate 2018/2019</i>
Kaungāue tu’uma’u (Established Staff) (10xx)	204,300	160,051	342,000	321,400
Kau Ngāue lau’aho (Daily paid) (11xx)	-	-	-	-
Fefononga’aki mo Fetu’utaki (Travel & Communications) (12xx)	-	-	-	-
Tauhi mo e fakalelei me’angāue (Maintenance & Operations) (13xx)	-	-	-	-
Totongi koloa mo e ngāue (Purchased of goods and services) (14xx)	1000	-	1,000	1,000
Fakamole ki he ngaahi ngāue lalahi (Capital expenses) (20xx)	-	-	-	-
Fakakātoa (Total)	205,300	160,051	343,000	322,400

Notes:

- 10 *Vahenga (Salaries)*, **292,200**, ‘Inasi ‘o e Pule’anga ki he Vāhenga Malōlō (*Government contributions to retirement Fund*) **29,200**
- 14 Naunau Faka’ofisi (Office Supplies), **1,000**

Polokalama 02 (Program 02): Ngaahi Ngāue Faka’atita ke fakahoko (Audit Operation)

Polokalama si’i 03 (*sub-program 03*): Sivi faka’atita ‘o e tauhi ki he ngaahi tu’utu’uni (*Compliance Audit*)

	<i>‘Esitimeti Estimate 2016/2017</i>	<i>‘Esitimeti Fakatonutonu Revised Budget 2016/2017</i>	<i>‘Esitimeti Estimate 2017/2018</i>	<i>‘Esitimeti Estimate 2018/2019</i>
Kaungāue tu’uma’u (Established Staff) (10xx)	519,200	418,630	368,700	372,600
Kau Ngāue lau’aho (Daily paid) (11xx)	8,200	-	8,200	8,200
Fefononga’aki mo Fetu’utaki (Travel & Communications) (12xx)	-	-	-	-
Tauhi mo e fakalelei me’angāue (Maintenance & Operations) (13xx)	-	-	-	-
Totongi koloa mo e ngāue (Purchased of goods and services) (14xx)	2000	-	2,900	2,900
Fakamole ki he ngaahi ngāue lalahi (Capital expenses) (20xx)	-	-	-	-
Fakakātoa (Total)	529,400	418,630	379,800	383,700
GRAND TOTAL	1,850,000	1,764,486	1,896,000	1,932,100

Notes:

- 10 Vahenga (*Salaries*), **338,700**, ‘Inasi ‘o e Pule’anga ki he Vāhenga Malōlō (*Government contributions to retirement Fund*) **33,900**
- 11 Totongi kau Ngāue lau’aho (*Wages*) **8,200**
- 14 Naunau Faka’ofisi (*Office Supplies*) **2,900**

Fakalahi I

Patiseti fakaangaanga hūatu mo e hūmai ki he Ta'u 2018/19, 2019/20 and 2020/21

Min	Fika Fakatonutonu	Ngaahi hingoa	Patiseti 18/19	Patiseti 19/20	Patiseti 20/21
3	03-102000-0410-0000	Ngaahi totongi 'atita	\$100,000.00	\$100,000.00	\$100,000.00
3	03-101111-1001-0000	Vāhenga	\$93,100	\$93,100	\$92,800
	03-101211-1003-0000	Vāhenga kehe	27,000	27,000	27,000
	03-101111-1005-0000	Tātānaki 'a e pule'anga ki he vāhenga mālōlō	16,500	16,500	16,400
	03-101111-1030-0000	Ngaahi monū'ia 'a e pule	12,000	12,000	12,000
3	03-102111-1001-0000	Vāhenga	\$181,000	\$181,000	\$187,700
	03-102111-1005-0000	Tātānaki 'a e pule'anga ki he vāhenga mālōlō	18,100	18,100	18,800
	03-102111-1026-0000	Vāhenga le'ole'o	7,000	7,000	3,000
	03-102111-1101-0000	Ngaahi vahe	8,300	8,300	8,300
	03-102111-1201-0000	Folau fakalotofonu	15,100	15,100	33,100
	03-102111-1202-0000	Folau ki tu'apule'anga	50,000	50,000	50,000
	03-102111-1203-0000	Fetu'utaki	20,000	20,000	20,000
	03-102111-1301-0000	'Utu 'o e me'alele	10,000	10,000	12,000
	03-102111-1304-0000	Fakalelei'i 'o e naunau fakakomipiuta			2,000
	03-102111-1308-0000	Fakalelei'i 'o e naunau faka'ofisi	10,000	10,000	10,000
	03-102111-1309-0000	Fakalelei'i 'o e ngaahi salite misini	8,000	8,000	10,000
	03-102111-1401-0000	Ngaahi tohi, ngaahi misini & paaki tohi	1,000	1,000	1,000
	03-102111-1402-0000	'Uhila	8,800	8,800	8,800
	03-102111-1405-0000	Vai	1,500	1,500	1,500
	03-102111-1406-0000	Ngaahi naunau 'ofisi	11,100	11,100	5,100
	03-102111-1407-0000	Paasi & naunau ngāue	10,000	10,000	10,000
	03-102111-1411-0000	Lēsisita	5,000	5,000	5,000
	03-102111-1413-0000	Totongi fale	109,000	109,000	109,000
	03-102111-1422-0000	Ako ngāue & ngaahi fakataha	10,000	10,000	10,000
	03-102111-1422-0000	Talitali kakai	2,000	2,000	2,000
	03-102111-1435-0000	Laiseni	52,000	52,000	90,000
	03-102111-1480-0000	Fale'i	45,000	45,000	45,000
		Me'angāue	100	100	50,000
	03-102111-1480-0000	Fakalelei'i 'o e fale			
	03102111-2005-0000	Ngaahi salite misini fo'ou			

Min	Fika Fakatonutonu	Ngaahi hingoa	Patiseti 17/18	Patiseti 18/19	Patiseti 19/20
3	03-201111-1001-0000	Vāhenga	\$338,700	\$338,700	\$353,510
	03-201111-1005-0000	Tātānaki 'a e pule'anga ki he vāhenga mālōlō	33,900	33,900	35,351
	03-201111-1101-0000	Ngaahi vahe	8,200	8,200	8,200
	03-201111-1406-0000	Ngaahi naunau 'ofisi	2,900	2,900	2,000
3	03-202111-1001-0000	Vāhenga	\$292,200	\$292,200	\$310,900
	03-202111-1005-0000	Tātānaki 'a e pule'anga ki he vāhenga mālōlō	29,200	29,200	31,100
	03-202111-1406-0000	Ngaahi naunau faka'ofisi	1,000	1,000	1,000
3	03-203111-1001-0000	Vāhenga	\$439,300	\$439,300	\$386,500
	03-203111-1005-0000	Tātānaki 'a e pule'anga ki he vāhenga mālōlō	43,900	43,900	38,600
	03-203111-1101-0000	Ngaahi vahe	8,200	8,200	6,500
	03-203111-1406-0000	Ngaahi naunau 'ofisi	3,000	3,000	2,000

			T\$1,932,100	T\$1,932,100	\$2,016,161
--	--	--	---------------------	---------------------	--------------------

Fakatokanga'i: Ko hono 'atita'i 'o e Ngaahi Kautaha 'a e Pule'anga 'oku 'i ai hono totongi. Ko e ngaahi potungāue 'a e pule'anga 'oku 'ikai ha totongi ki ai.